

HVORDAN KAN VI SKABE
BÆREDYGTIG DANNEELSE
UDEN AT TALE OM
BÆREDYGTIGHED

INSPIRATIONER FRA HØJSKOLERNE

UBU.NU – 20. NOVEMBER – MARIE HOLT RICHTER

Dagens workshop

Hvor finder vi bæredygtig dannelse i vores fagligheder, praksisser, rammer

FRØ: Nogle ord på 'bæredygtig dannelse'
Udvalgte dannelsesfortællinger fra højskolerne

VÆKST: Jeres arbejde faglighed, praksisser og rammer

HØST: Hvad finder du særligt vigtigt at udforske?

PÅ
GYNGENDE
GRUND

Bæredygtig
dannelse i
et højskole-
perspektiv

JOHANNES SCHØNAU OG
MARIE HOLT RICHTER

UNESCOs tværgående kompetencer

1. **Systemtænkning**kompetence.
2. **Fremtidskompetence**
3. **Normativ kompetence**
4. **Strategisk kompetence**
5. **Samarbejdskompetence**
6. **Kompetence til kritisk tænkning**
7. **Kompetence til selvrefleksion**
8. **Kompetence til integreret problemløsning**

Jeppe Læssøes bud på bæredygtig dannelse i *Det skal kendes* (2023)

1. **Livsmod og nytænkning**

Bæredygtig dannelse må modvirke angst, afmagt og fortrængning gennem at understøtte udviklingen af bæredygtig nytænkning og utopisk stræben, der kan nære og kvalificere håb, attraktive praksisser og social bevægelse;

2. **Social samvirken og fredelig dialog**

Bæredygtig dannelse må modvirke socialt kaos og krig gennem at styrke kompetencerne til samvirken og fredelig dialog på tværs af skel;

3. **Langsigtet genopbygning**

Bæredygtig dannelse må anskue dannelse som led i en langsigtet nyskabende genopbygningsproces, snarere end som led i en febrilsk klima-panikpædagogik.

(Jeppe Læssøe i *Det skal kendes* (2023))

Fortællinger fra højskolerne

Hvor kan vi se potentialer for at skabe bæredygtig dannelse i vores:

1. Faglighed - mellem mestring og (social) fantasi
2. Praksisser - forbundethed og handlemod
3. Rammer - dannelse til fællesskab

Uddrag fra bogens empiri, der spejler Jeppe Læssøes tre elementer

Faglighed - mellem mestring og (social) fantasi

- ★ naturliggørelse af bæredygtige praksisser gennem håndelag og forståelse for “materialerne”
- ★ fra mestring til opfindsomhed
- ★ møder med dem, der gør det
- ★ udvidet mulighedshorisont
- ★ lov til at komme tæt på
- ★ relaterbare historier
- ★ autodidakte ildsjæle

Livsmod og nytænkning
Bæredygtig dannelse må modvirke angst, afmagt og fortrængning gennem at understøtte udviklingen af bæredygtig nytænkning og utopisk stræben, der kan nære og kvalificere håb, attraktive praksisser og social bevægelse

Praksis for forbundethed og handlemod

- ★ at stå på skuldrene af andre og give noget videre til dem, der kommer efter (*den generationelle cirkel*)
- ★ det fejlslagne kan videreudvikles og justeres af dem, der kommer efter
- ★ del af noget, de bidrager til, men alligevel kun har til låns
- ★ en del af noget større
- ★ byrden fordeles på mange skuldre
- ★ at handling både er individuel og sker som del af fællesskabet

Langsigtet genopbygning
Bæredygtig dannelse må anskue dannelse som led i en langsigtet nyskabende genopbygningsproces, snarere end som led i en febrilsk klima-panikpædagogik.

Rammerne - det dannende fællesskab

- ★ Du har ansvaret for at skabe et godt sted
- ★ Men fællesskabet kan også bære dig igennem det svære
- ★ At takle forskelligt engagement, forskellige standarder, tilgange, behov, meninger
- ★ Hvem har ansvaret?
- ★ “Hvor hurtige og effektive vi er, når vi går i gang alle sammen”
- ★ Rummelighed
- ★ At sætte sig i den andens sted
- ★ At mærke egne behov og grænser
- ★ At forholde sig til noget andet end en selv

Det tiltagende fokus på faglighed op igennem skolesystemet tager tiltagende pladsen fra f.eks. fællesskabsdannelsen

Social samvirken og fredelig dialog

Bæreygtig dannelse må modvirke socialt kaos og krig gennem at styrke kompetencerne til samvirken og fredelig dialog på tværs af skel

Hvor finder vi potentialer for bæredygtig dannelse i vores..

- Fagligheder = mestring og eksperimenter

Jeres erfaringer med naturliggørelse af bæredygtige praksisser og social fantasi gennem den specifikke faglighed

- Praksisser = forbundethed og handlemod

Hvordan kan jeres aktiviteter og didaktik skabe forbundethed og handlemod?

- Rammer = det dannende fællesskab

Hvordan kan I bruge hverdagsfællesskabet mere aktivt?

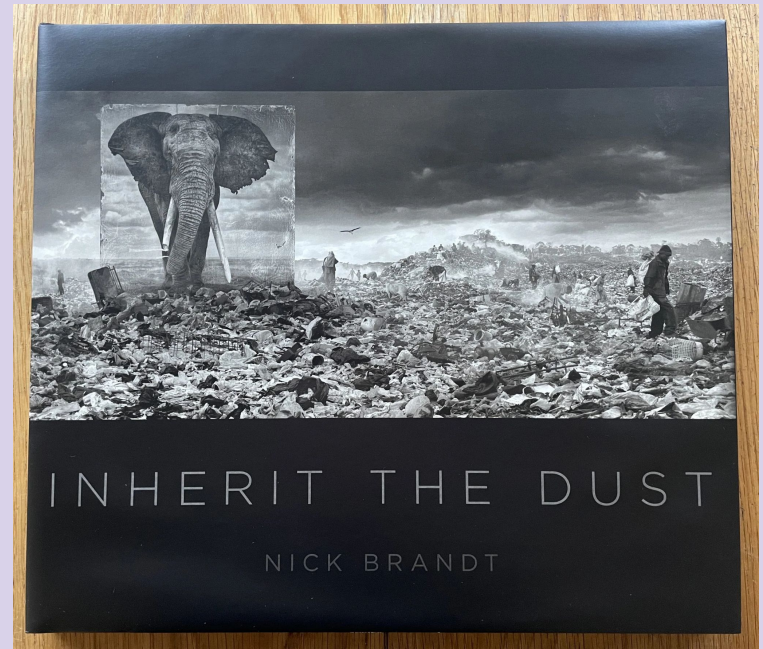
En mulig tilføjelse til Læssøes bud på bæredygtig dannelse:

4. *Forbundethed*

- *til stedet, historien*
- *til årstiderne*
- *til elementerne? (vinden, solen, vandet, jorden, piletræet ...)*
- *til andre mennesker, kammeraterne, naboerne, "danskerne", globalt, de næste generationer?*
- *til elefanten, løven, billen*
- *til "Moder Jord"?*

Forbundethed

Bæredygtig dannelse må udvikle vores oplevelse af forbundethed som en vej til at styrke dannelsen af livsmod, samvirken og genopbygning.

A misty forest scene with evergreen trees. The background is a dense forest of tall, thin evergreen trees, partially obscured by a thick layer of white mist or fog. The foreground shows the dark, silhouetted tops of several evergreen trees. The overall atmosphere is serene and quiet.

Jeres ord

Hvad nu Frugterne angaar, da giælder det om enhver Indretning som ethvert Træ, man planter, at frugten deraf kan kun Tiden vise, og at Lykke vil der til Alt, som skal lykkes og trives, så Udførligheden er det eneste, man forud nogenlunde kan beregne.

(Grundtvig i 1843 til Kong Christian VIII om indretningen af Sorø Akademi)

Marie Holt Richter

Nordisk Netværk for Voksens Læring

→ Læringscirkel om bæredygtighed i voksenuddannelserne

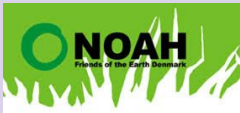

FFD – Højskolernes Forening

→ Undersøgelse af højskolernes arbejde med bæredygtig omstilling og pædagogik

FUBU / RCE-Denmark

NOAH–Friends of the Earth Denmark

→ Grøn Guerilla, DKs nok første højskolelinje om bæredygtig omstilling